

sumari

Presentació

La conservació
del voltor:
**un èxit... sempre
precarí**

considerable. S'inicia l'alliberament d'exemplars, i s'aconsegueix superar el greu coll de botella de la població. Posteriorment, els contractes de la Fundació per a la Conservació del Voltor Negre amb la Conselleria i el finançament europeu permeten ampliar les activitats. La població mallorquina de voltor negre ha deixat d'estar amenaçada d'extinció, tot i que encara avui té uns efectius molt limitats i, per tant, segueix essent prou fràgil.

La conservació és sempre una activitat vulnerable: els fracassos (una extinció, la destrucció d'un espai natural) són definitius i els èxits, precaris! Avui volen sobre Mallorca un centenar de voltors (una xifra, tanmateix, modesta; compareu-la amb la població humana de qualsevol poble!). No és difícil imaginar que hi pot haver disgusts: un bàrbar que usi verí, una agressió als penyalets o crieus, fins i tot, un canvi en la ramaderia tradicional de la Serra poden tornar situar el voltor mallorquí en el camí de la desaparició.

Presentació • La conservació del voltor, un èxit... sempre precari

• **La reproducció, clau per al futur** • El verí, principal enemic del voltor • **Mor un voltor tirotejat** • El darrer cens (2002)

• **Son Pons:** un centre mundial per al Voltor Negre a Mallorca • **Ha mort Climent Picornell**, fotògraf dels voltors

Edició: Conselleria de Medi Ambient. Govern de les Illes Balears

Han col·laborat en la redacció del full:
Vicenç Fontesa, Joan Mayrol, Jordi Muntaner i Joan Oliver
(Conselleria de Medi Ambient)

Coordinació: Joan Pericàs
Fotògrafs: Climent Picornell i altres autors de publicacions previades de la CMA

Disseny: Margalida Vinyes

Dipòsit legal: PM-2519-2003

Fa trenta anys que s'iniciaren els projectes per recuperar el voltor negre a Mallorca. El 1971 la població mínima era de sols una vintena d'animals. El 1973, un equip anglès confirmava el risc d'extinció, tot i que la població es xifrava en 40 exemplars. La Societat d'Història Natural i el recent fundat GOB es posaren a la tasca: contactes i acords amb pagesos, abastament d'aliments i vigilància dels nius. El WWF pagaria poc després una embarcació per assegurar la vigilància de la costa de la Serra.

Però no va ser fins al 1981 quan es va posar en marxa un Pla oficial de Recuperació, que va impulsar l'ICONA. El 1983, amb les transferències de conservació de la naturalesa a la CAIB, el pla rep un impuls molt positiu: la societat mallorquina ha assimilat el voltor com un apreciat patri-

moni col·lectiu. Aquesta és la major garantia de la seva conservació.

La reproducció, clau per al futur

Saber quants de voltors hi ha és el primer punt per poder-los conservar. Per aquest motiu, es fan regularment els censos. Pero això no basta: és necessari saber quants polls volen cada any i quants voltors moren. Sols si el balanç és positiu, la població s'incrementa, la qual cosa és l'objectiu final del Pla de Conservació.

La nidificació és la fase crítica: ponen un únic ou, el coven quasi dos mesos, i el poll en necessita quatre per volar. En aquest llarg període, la tranquil·litat és imprescindible, i s'ha de restringir al màxim la presència humana a les zones de cria.

Per això, els vigilants que col·laboren amb el programa demanen la comprensió i l'ajuda dels excursionistes i usuaris de la Serra, evitant molèsties involuntàries a la proximitat dels nius. Evidentment, la localització exacta dels nius és una informació reservada.

La població mallorquina de voltors es reproduceix molt poc. En els darrers deu anys, han volat una mitja de 3,9 pollons cada any.

El 2003 han estat 4 els pollons volats, amb 9 nius ocupats en els que es confirmaren 7 postes. No coneixem bé les causes d'aquesta baixa taxa de reproducció, que tanmateix no és massa negativa ja que els voltors viuen molts d'anys, i la mortalitat natural és molt baixa. Si aconseguim eradicar l'ús de verins o altres problemes, la població pot sobreuir.

El verí, principal enemic del voltor

El verí juntament amb l'escopeta han estat els principals enemics del voltor. El verí actua de forma silenciosa i traïdora, tenint una capacitat destructora terrible. Segurament va ser el verí el causant de la quasi desaparició del voltor a Mallorca durant el segle passat.

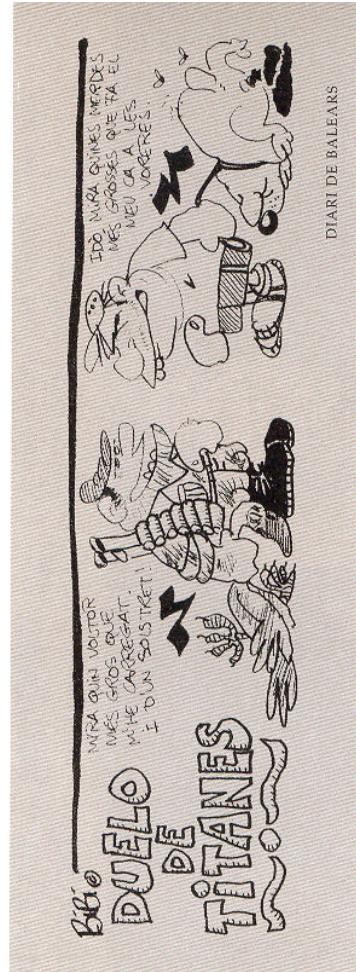
A la dècada dels setanta va sorgir el moviment de conservació de la fauna, i al mateix temps, es va decretar la protecció dels rapinyaires. L'ús de verí va prohibir i la facilitat d'adquisició va desapareixer. Els rapinyaires i altra fauna carnívora o carronyaire varen tenir un període pròsper. Però no va durar molt. A finals del segle passat el verí va tornar arreu d'Espanya en forma de productes fitosanitaris emprats il·legalment per extirpar moixos i salvàrgina als vedats cinegètics.

Des de l'any 1990, a Espanya s'han recollit 454 voltors morts envinents, dels quals 15 es van trobar a Mallorca.

L'Administració va iniciar una persecució de l'ús il·legal de verí. Malgrat això, encara es produeix alguna baixa qualitativa cada any. Com a resultat de la lluita contra el verí, a les Balears s'han produït tres judicis amb dues sentències condemnatòries, una a Menorca i l'altra a Mallorca; s'ha anul·lat un vedat de caça; i hi ha obert un altre procediment de tancament contra una altra redat, tots dos a Mallorca. Sembla que aquestes sentències han fet minvar l'ús del verí i el 2003 ha estat un any relativament bo per a la fauna.

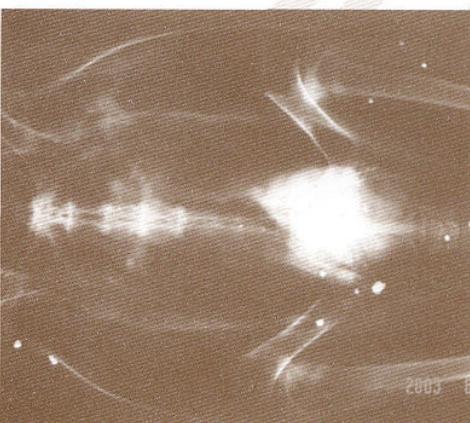
L'ús del verí, a més d'ésser un delicte tipificat pel codi penal, és un greu atemptat contra la natura. Si trobes indicis de verí o un animal presumptament envenyat, no et toquis! Telefona al telèfon gratuït SOS Verí 900713182 o a l'112, per fer intervenir els agents de Medi Ambient.

les cases de sa Neu i la Font del Voltor en la finca Massanella-Comafreda. Personal tècnic del Centre de Recuperació de Fauna Salvatge Natura Parc el recollí, malgrat el tractament administrat per a animals molt afiblats i deshidratats, va morir unes quatre hores després.

Mor un voltor tirotejat

El 16 d'agost de 2003 un excursionista va trobar un voltor ferit situat entre

El darrer cens (2002)

La realització de censos de la població de voltor negre és un instrument per coneixer

que l'animal presentava 27 perdigons distribuïts pel seu cos. L'animal va rebre almenys 3 tirs diferents, essent el més recent de menys d'una setmana. També es va detectar la presència de plom a l'interior de l'estòmack.

Les ferides produïdes pels tirs en el seu cos i el plom de l'estòmack son causes suficients per produir la mort de l'animal per deteriorament i intoxiciació. Malgrat les intenses recerques dels agents de Medi Ambient, no s'ha pogut descobrir el culpable del delicte, que en qualsevol cas mereix la més rotunda condemna social per un incivisme tan manifest!

L'evolució de la població. Es du a terme des dels anys setanta. El mètode és senzill: es determinen una sèrie de punts elevats d'observació i, els observadors anoten les observacions de voltors, amb l'hora i la direcció que porten els animals. Es recompenzen animals sense marques i amb marques naturals i artificials. Les marques naturals normalment són degudes a manques de plomes de muda o desgast, i les artificials es fan decolorant plomes dels exemplars voladors de l'any. L'existència d'anàmols que es poden identificar és important perquè ens permet deduir la freqüència de repeticions en l'observació d'un exemplar concret i interpolar la quantitat total de voltors a partir de la suma d'observacions.

El cens es va fer durant tres dies, del 17 al 20 d'octubre, amb temps generalment bo, i fins a 18 punts d'observació a la Serra de Tramuntana i a Artà, amb un total de 49 persones, del GOB, de la Fundació per a la Conservació del Voltor Negre, i personal de la Conselleria de Medi Ambient i altres voluntaris. La major quantitat de voltors s'observaren a la zona interior de la Serra, de Son Moragues fins a Tossals Verds i al Puig Roig. L'observació més llunyana va ésser a Esportes. No es varen observar voltors a l'Albufera ni a Artà.

Son Pons: un centre mundial per al Voltor Negre a Mallorca

Fa quasi 20 anys, es va establir a Mallorca un gran centre de cria d'aus silvestres, que depenia del Parc Zoològic de Walstrode, Alemanya. Unes grans instal·lacions, varen ser construïdes a la finca de Son Pons (Campdaniel).

Per qüestions pròpies del zoo, l'any 2000 es va tancar el centre, i la propietat (la Fundació per a la Conservació Internacional de les Aus) ha fet un acord amb la Fundació per a la Conservació del Voltor Negre (BVCF), la qual hi ha instal·lat tots els seus programes.

Les funcions que es desenvoluparan són bàsicament les de coordinació dels

L'any 2002 es va fer el darrer cens, amb un total de 1003 observacions, 339 de voltors identificables (amb marques naturals i artificials) i 664 de voltors sense identificar. Aquestes observacions han donat com a resultat de 91 voltors (amb un margen d'error de +/- 15).

El cens es va fer durant tres dies, del 17 al 20 d'octubre, amb temps generalment bo, i fins a 18 punts d'observació a la Serra de Tramuntana i a Artà, amb un total de 49 persones, del GOB, de la Fundació per a la Conservació del Voltor Negre, i personal de la Conselleria de Medi Ambient i altres voluntaris. La major quantitat de voltors s'observaren a la zona interior de la Serra, de Son Moragues fins a Tossals Verds i al Puig Roig. L'observació més llunyana va ésser a Esportes. No es varen observar voltors a l'Albufera ni a Artà.

programmes internacionals de recuperació de l'espècie. Son Pons passa a tenir un paper molt important en la recuperació del voltor arreu d'Europa. Hi ha projectes de reintroducció prevists a diverses comunitats espanyoles (Catalunya, València, Aragó), franceses (Alps) i d'Europa Oriental (Bulgària i Macedònia).

La Fundació té previstes altres activitats: manté a Son Pons les seves oficines, hi centra camps de voluntariat i ha obert una línia d'educació ambiental, amb visites guiades. Per acordar visites o activitats de voluntariat, vos podeu adreçar al tel. 971 51 66 20

Ha mort Climent Picornell, fotògraf dels voltors

El dia 2 de novembre de 2003 va morir l'amic Climent. En Climent va retratar els voltors amb la mateixa passió i dedicada que ho va fer amb altres animals, plantes o amb els paisatges de les Illes. Amb la seva obra fotogràfica, d'un estil

incomparable, ha contribuït, d'una forma altruista, a la divulgació dels valors naturals de les nostres Illes. Són nombroses les publicacions que recullen l'obra d'en Climent, que va guanyar diversos premis de fotografia com el de Flora del Museu d'Història Natural de Sóller, el Nacional de Fotografia Fuji, l'internacional Amaretto di Sarronno o el del Festival Internacional de Fotografia de Sant Sebastià.

El seu esperit, la seva amistat i la seva obra perduraran en la nostra memòria.

Vull rebre **EL FULL DE LES espècies**, butlletí informatiu de la Conselleria de Medi Ambient (Protecció d'Espècies).
Nom i llinatges
Domicili
C.P.
Ciutat
e-mail
Pais
d
Signatura _____

incomparable, ha contribuït, d'una forma altruista, a la divulgació dels valors naturals de les nostres Illes. Són nombroses les publicacions que recullen l'obra d'en Climent, que va guanyar diversos premis de fotografia com el de Flora del Museu d'Història Natural de Sóller, el Nacional de Fotografia Fuji, l'internacional Amaretto di Sarronno o el del Festival Internacional de Fotografia de Sant Sebastià.

El seu esperit, la seva amistat i la seva obra perduraran en la nostra memòria.